

Informations- blad 12 från NÄFS

December 2012

NÄFS

Nätverk för skönlitteratur
på biblioteken

e-kontakt:

lars.rydquist@svenskaakademien.se

**Årsmöte med Nätverket
för skönlitteratur på biblioteken (NÄFS) 26.11
2012 Författarnas Hus.**

LÄS protokoll från Årsmötet 2012 och från tidigare årsmöten på vår hemsida www.nafs.nu under "Rapporter".

Retrobibliotek i Huddinge

Över hundra personer kom till huvudbiblioteket i Huddinge kommun tisdagen den 23 oktober för att vara med på invigningen av landets första **Retrobibliotek**. Det vet vi, för vi hade skaffat 100 kaffemuggar med retrotryck som gick åt oväntat snabbt och måste kompletteras med de vanliga i brunpapp från personalrummet. Till kaffet bjöds det förstås på sju sorters småkakor, det kändes självklart för en bjudning i retromiljö. Kulturnämndens ordförande klippte band, frisörinjen från Sjödalsgymnasiet mannekängade med frisyrier och kläder

från 40-tal till 70-tal och antikvariatägare Harald Hultqvist spred skabröst skvaller från den tidens litterära miljöer. Och så förstås mingel till ljudet av gamla slagdängor i det nyöppnade Retrobiblioteket!

Vad är då ett retrobibliotek?

Huvudbiblioteket i Huddinge har ett fantastiskt stort och öppet magasin med över 20 000 volymer, men som så många andra magasin är utlånen relativt få och besökarna hittar inte dit. Samtidigt vet vi att intresset för äldre tider, för loppisfynd, mormorsporlin, vintageklänningar och 50-talskök bara växer, och vi ville prova om det gick att använda sig av den starka retrotrenden i arbetet med att lyfta och levandegöra böckerna i magasinet.

I **Retrobiblioteket** har vi lyft ut böcker från 40-tal, 50-tal, 60-tal och 70-tal och placerat dem i varsin avdelning för respektive tiotal. Då hamnar plötsligt litteraturen i sitt rätta sammanhang, tillsammans med andra samtida författare och sammantaget ger det en överblick över litteraturhistorien, ett slags tidsresa.

För att ytterligare förstärka tidskänslan anlätade vi scenografen Lars-Erik Hedendahl, som fick i uppdrag att med enkla medel skapa tidstypiska rum.

Vi valde också att göra det glesare i hyllorna för att kunna exponera inte bara lästips utan också bokomslag som också berättar om en annan tid och ett annat formspråk. Har man inte redan tidigare läst Agnar Mykles *Sången om den röda rubinen* från så kan man omöjligt låta bli efter att ha sett framsidan på den norska originalupplagan, som står placerad i 50-talshyllan.

Barnböcker placerade tillsammans med vuxenlitteraturen i **Retrobiblioteket** för vi föreställer oss att de i första hand lockar vuxna nostalgiläsare (och vissa av dåtidens barnböcker är väl tveksamt om man ens vill sätta i händerna på barn idag utan en vuxens medläsning och samtal kring olika värderingar)

Hela **Retrobiblioteket** handlar om en ompaketering av ett redan befintligt bestånd. Satsningen påverkar inte mediebudgeten för nyinköp av böcker. Vi är lika aktuella som tidigare. Retrobiblioteket är inte heller ett försök att motverka utvecklingen mot modern teknik, läsplattor och e-böcker på biblioteken, tvärtom! Vi har för avsikt att tillgängliggöra och synliggöra den äldre litteraturen också genom att sammanställa ett e-boksbibliotek av retroböcker med fokus på att samla och katalogisera fria e-resurser. Det öppna magasinet finns kvar. Det här är som sagt bara ett urval och ett första steg.

Tänk ett retrobibliotek över hela 1900-talet!

Redan efter en dryg vecka kan vi konstatera att så här fullt av besökare har det inte varit i det öppna magasinet tidigare. Än så länge vet vi inte om fler böcker kommer att lånas ut eller om det främst är studenterna och de läsare som läser på plats som har hittat en ny favoritmiljö att hänga i.

Nina Frid

Bibliotek Huddinge

Skönlitteraturens ställning

Om självklarhet är ett sätt att sammanfatta skönlitteraturens ställning på folkbiblioteken så är osäkerhet och ambivalens ett annat. Denna blir synlig hela vägen uppifrån och ner: från centrala regelverk och policydokument som Bibliotekslagen, via bibliotekarietutbildningen, ned till kommunernas kulturplaner och de enskilda bibliotekens biblioteksplaner. På ingen av dessa nivåer verkar det finnas tydligt uttalade

mål och medvetna strategier för arbetet med skönlitteratur. Det finns säkert en mängd undantag i enskilda kommuners och biblioteks styrdokument men det övergripande intrycket är en frånvaro av ett tydligt formulerat förmedlingsuppdrag, liknande exempelvis det som är aktuellt för det statliga litteraturstödet med dess explicit framskrivna kriterier vad gäller demokrati, tillgänglighet, mångfald och kvalitet. Om denna otydlighet berättar flera av de personer vi intervjuat. /”.....”/

Till skillnad från exempelvis vårt grannland Norge saknas det i hög utsträckning relevant och uppdaterad forskning att luta sig mot för ett medvetet strategiarbete kring litteraturförmedling på biblioteken. Syftet med vårt projekt är inte på något sätt att täppa till denna lucka – det krävs betydligt mer omfattande och storskalig forskning för det. Målet är i stället det mera blygsamma att utifrån det material som samlats in försöka resonera om vilka möjliga spår av litteratursyner som framträder, hur dessa skulle kunna förklaras samt vilka tänkbara konsekvenser de får för det litteraturförmedlande uppdraget. Frågor om kvalitet, urvalsprinciper, genre och smak ägnas särskild uppmärksamhet. /”....”/ **Magnus Persson**

Läs hela artikeln i Kultur i Västs Framsidan nr 3 2012:

Magnus Persson är professor i litteraturvetenskap med didaktisk inriktning på fakulteten för lärande och samhälle på Malmö högskola. Foto: Sophie Elsässer

Barfotaforskningsprojekt på folkbiblioteken: ett förslag av Nina Frid/NÄFS.

Vetenskaplig forskning sker på högskolor och universitet, men samtidigt finns det många praktiker som önskar höja blicken och granska sin egen arbetsplats och sina metoder, men upplever att det sällan finns utrymme för det, och att forskning och praktik fortfarande lever alltför parallella liv. (Den årliga konferensen *Mötesplats för framtiden* i Borås har varit ett försök att motverka det och få forskning och praktik att mötas)

En del magisteruppsatser, forskarprojekt och böcker har på sistone uppmärksammat frågan om skönlitteraturens roll, synen på skönlitteratur och på litteraturförmedlande metoder och läsfrämjande. Det de flesta av dem konstaterar är att det litteraturförmedlande arbetet på folkbiblioteken oftast saknar en teoretisk grund eller en gemensam grundsyn och gränsen mot det privata läsande och den individuella smaken är oklar, vilket skapar osäkerhet och stress. Skönlitteraturens plats på folkbiblioteken tycks lika självklar som otydlig. Vad är egentligen målet med det läsfrämjande arbetet för vuxna? Vilka metoder fungerar bäst? Och vilken roll spelar skönlitteraturen?

Önskvärt är ju att praktiken på folkbiblioteken, tex arbetet med förmedling av skönlitteratur, tar avstamp i teori och forskning och är evidensbaserad. Bildandet av en *praktikgemenskap* kan vara ett sätt att skapa en sådan förankring i det professionella. I praktikgemenskaperna utbyts information och det skapas meningsfull förståelse utifrån den information som finns till hands. I praktikgemenskaper hålls informella samtal där människor i en organisation ”samarbetar, vägleder, undervisar, tillrättavisar och använder varandra som bollplank” (enligt Heide, 2002 s 54). På så vis har praktikgemenskaperna två

funktioner, dels sprider gemenskaperna kunskap och dels genererar de ny kunskap.

Behovet att praktikgemenskaper för bibliotekarier som arbetar läsfrämjande för vuxna skulle även kunna gå att kombinera med så kallad *barfotaforskning*, det vill säga forskning utanför akademien. Den skulle kunna utföras av dessa bibliotekarier på sina respektive arbetsplatser. De skulle då också ha tillgång till ett gemensamt forum. Där kan de diskutera frågeställningar, göra jämförelser och dra slutsatser utifrån det insamlade materialet, olika erfarenheter, iakttagelser och texter – allt det som var och en i gruppen bär med sig in i praktikgemenskapen och som till slut blir en kollektiv erfarenhetsbank.

Syfte

Bilda praktikgemenskap av bibliotekarier från olika folkbibliotek som arbetar läsfrämjande för vuxna
Bedriva barfotaforskning utifrån praktikgemenskapen.

Mål

Få forskning och praktik att närma sig varandra. Få bibliotekarier att aktivt reflektera över sina erfarenheter och metoder. Få utökad kunskap om arbetet med skönlitteratur på folkbiblioteken. Metodutveckling och ökad professionalism genom evidensbaserad praktik och genom praktikgemenskaper.

Litteratur:

Frid, Nina (2012), Slutet på boken är bara början
Karner Smidt, Jofrid (2002), Mellom elite og publikum
Lundin, Immi (2004), Cirkelbevis
Persson, Magnus: Den goda boken (2012)
Steiner, Ann (2009), Litteraturen i mediasamhället
Tveit, Åse Kristine (2004), Innganger
Van Riel, Rachel et al (2008), The Reader-friendly Library Service

Förslaget kommer att bearbetas efter nyår & leda till flera projekt.